

WAT TE DOEN BIJ EEN FISTEL?

Een fistel is een soort zweertje dat vanuit een zieke darm doordringt en een weg zoekt naar nabij gelegen organen of naar de huid. Zo ontstaat een met slijmvlies bedekt tunneltje waar etter of zelfs ontlasting doorheen loopt. Helaas zijn fistels niet altijd tegen te gaan, maar meestal wel te genezen. Slaat een zogeheten conservatieve behandeling niet aan, dan wordt – liever niet - teruggevallen op een operatie.

De meeste fistels ontstaan na een ontsteking in een lichaamsholte of in een klier. Bijvoorbeeld als gevolg van de ziekte van Crohn en heel soms colitis ulcerosa. Heeft de ontsteking zich uitgebreid tot de huid (dit heet een uitwendige fistel) dan kan deze spontaan openbreken. Maar ook een arts kan besluiten dit te doen. Geneest de ontsteking uit zichzelf, dan kan er toch een fistel overblijven, waar af en toe weer vuil of vocht uit naar buiten komt. Maar in de meeste gevallen groeit de fistel vanzelf weer dicht als de ontsteking is genezen.

Inwendige fistels daarentegen verbinden zich tussen twee organen. Ze kunnen op de volgende plaatsen ontstaan:

- tussen de dunne darm en de dikke darm;
- tussen darmlissen onderling;
- tussen de dunne darm en de blaas;
- tussen de dunne darm en de vagina

Sommige mensen met de ziekte van Crohn krijgen fistels rondom de anus.

Deze zijn het gevolg van ontstekingen van de darmwand. Een fistel in de anale klier ontstaat door een ontsteking waarbij er geen of onvoldoende afvoer is van het vocht. In de klier ontwikkelt zich dan een klein abces, dat door kan breken naar de huid. Als deze doorbraak niet geneest, maar chronisch ontstoken blijft, dan ontstaat een fistel die vocht blijft afscheiden.

Meest voorkomend

Er zijn ook peri-anale (naast de anus) fistels: deze komen van alle soorten fistels het vaakst voor, namelijk in ruim 50 procent van de gevallen. Een peri-anale fistel ontstaat in de endeldarm en loopt naar (de huid rondom) de anus. Oorzaak is een ontsteking van het lymfweefsel dat achter de anale klier ligt.

Zo'n fistel kan ontstaan zonder dat de endeldarm door de ziekte van Crohn is

overigens als nadeel heeft dat deze in 50 tot 70 procent van de gevallen terugkomt. Bij een fistel bij de vagina wordt er daarom vaak voor gekozen deze met een zogeheten setondraadje open te houden, zodat het vocht erlangs naar buiten kan lopen. Hierdoor geneest de fistel vaak wel.

De conservatieve behandeling bestaat verder uit een evenwichtige voeding en, bij koorts het toedienen van antibiotica. Al met al duurt het vier tot zes weken eer resultaat is behaald.

Operatie

Helpen deze behandelingsmethoden niet of weet een arts vooraf al dat ze niet helpen zullen (bijvoorbeeld bij een inwendige fistel), dan wordt overgegaan tot opereren. Vaak wordt wel geprobeerd een ingreep zo lang mogelijk uit te stellen, omdat operaties bij Crohn zo veel mogelijk verme-

De huid op het aangetaste gedeelte wordt zo optimaal mogelijk verzorgd

aangetast. Ook als het laatste gedeelte van de endeldarm is aangetast, kunnen diepe crohnzweren leiden tot fistels en abscessen rondom de anus. Deze fistels worden door de ziekte van Crohn zelf veroorzaakt en hebben vaak een rechtstreekse verbinding met de darm.

Grofweg zijn de behandelingsmogelijkheden van een fistel in tweeën te delen, al naar gelang de ernst van de klachten. De eerste is een conservatieve therapie. In eerste instantie vindt drainage van de fistel plaats en wordt de huid op het aangetaste gedeelte zo optimaal mogelijk verzorgd. Bij drainage wordt de fistel geopend, wat

den moeten worden. Ook wordt overwogen of een operatie bepaalde zaken niet verergerd. Het zou er bijvoorbeeld toe kunnen leiden dat de stoelgang niet meer kan worden opgehouden.

Een belangrijk onderdeel van de zorg is verder dat deze niet alleen is gericht op de fistel zelf, maar ook op de begeleiding van de patiënt en hun naasten. Is de huid rondom de fistel gezond, dan kan de opening als een stoma worden behandeld. De beschikbare materialen zijn dan ook uitstekend. Al met al is het verzorgen van fistels niet eenvoudig. Dit vereist niet veel geduld van de patiënt, maar ook een intensieve samenwerking tussen artsen, de verpleegkundige en de diëtist.